

Олена ПРИГОДА (ЗАВІТАЙЛО) – письменниця, журналіст, педагог. Народилася 18 червня 1985 року в селищі Клавдієвому-Тарасовому на Київщині. Росла й навчалася в селі Новоаврамівці Хорольського району Полтавської області. Випускниця філологічного факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Працювала редактором художньо-публіцистичних програм Полтавського обласного радіо. Із 2013 року – журналіст обласного видання «Події та коментарі», а з 2015 року – вільний митець зеленої садиби творчого простору Zavitaylo's Organic House. Мріє відкрити в селі просвітницько-мистецький центр. Друкувалася в альманахах «Нова проза» і «Золота доба». Готує до друку книгу власних творів.

ДІТОЧКИ

– Та хай би він пощез, отой газ! Як проводили в села, то в усіх газетах писалося... От вам і «блакитні вогники», маєте! А теперечки думаєш, чи нагрить борщу, чи холодним їсти. У кого в хагі груба лишилася, хоч цурку яку вкинути може, а в кого немає – пропаще діло, – кумекала собі Любка, пхаючи сире вербове гілля в пічку. Чи багато воно

нагріє, хіба душу бабі, що зекономила. Ледве тепла зсередики її хага тріщить та гупає на морозі, мов хто по ній зверху плигає. Навдівається баба до сну, мов капуста, під три ковдри залізе, а нагрітися не може. Довга-довга її ніч, як собача пісня. І до смерті, мабуть, ближче, ніж до весни. Аби ж знаття, то поставили б вони з Миколою якийсь прихалабочок

на старість, укинула б собі теперечки жменю дрів і спала б, як у вусі, а так має хороми, ні обійти за день, ні нагріти. Так думалося ж тоді – для діточок. Повиростають, з онуками приїжджатимуть, кожному кімнату склали, кожному дивана поставили... І не їли, й не пили, й не вдівалися, усе в ті стіни вкидали. А не їдуть тепер ні діти, ні онуки. Чекає на них, як дитина на свята, та все чимраз довше. Заскочать вряди-годи, провідають-подражняються. Ворота за ними зачинить, і до Бога пішки ішла б – така печаль на серці, такий розпач... Тихо меж цих її стін високих та холодних, наче й живого нікого немає. Того й зітхає хата, того й здригається, спати бабі не дає.

Перележить Любка якусь часину, мов дарма під лавкою простойть, та й ні з чим крекче з боків на ноги. Робота – не сон, її знайти можна. А за вікнами темно, наче хто хату рядном накинув. Стоїть ніч, не ворухиться. Сяде собі Любка під лампою – чи горіхи лупає на здачу, чи насінням ворочає, думу свою думає, пережовує її: обіцялися приїхати скоро, божилися бабі. Чекає. Як розвидниться – казани та каструлі, які зайві, на горище повиносить, аби невістки не чубились, який котра забере, як баби не стане. Та й хай забирають, не шкода нічого для їх, тільки б тепер не бачити, не знати того... Хай почекають трошечки. Холодно тут для дітвори. Приїдуть, то натопить уже гарно, аби не мерзли в ноженята. Холодцю наварить, бо з ковбаси, яку баба бере, сміються. Немає батька, не наробив винця, а любили і невістки, і хлопці їхні... Любили батькове винце. Та й виноград уже обрізати нікому, всихає, дичавіє, як і вона сама. «Ви, мамко, як вмирать надумаете, то бистренько, аби не лежали, бо нас багато, а води вам нікому подать буде, всі зайняті...» – часто-густо діточки жартують. Якось воно буде, вмирать – не жениться, – сама до себе зітхає. Аби тільки не так, як Приходьчиха, що знайшли від неї в рідній хаті сам кістяк. Чи живую її ті пацюки їли? Хай би йому трясяця.

Щось у двері зашкребло, злякалася – вчулося, мов дитина заплакала. Дошвендяла, відчинила – Мазун. «І де тебе бісова сила по таким морозі таскала відучора?» – квокче та примовляє баба, набираючи котові з казана теплої каші. Мазун, наївшись, треться бабі об ногу. Нагнулася поволі, згребла, до грудей притисла, мов дитя. Муркоче Мазун, примружившись, виспіває своєї котячої. Гойдає баба, бавиться, наче і в хаті теплішає.

Давно-давно вискочило за поріг і побігло з цього дому дитинство, наче й не було його тут, не кувікало, не агукало, босими ноженятами спориш не толочило. Як згадає тепер оту різку, котрою хлопцям своїм гузна розписувала, серце кров'ю обливається. Сердилася, гримала, хай би той язик відпав, мов підшва од чобота. Чи й була коли

матір'ю, від світання до світання корів колгоспних за вим'я протягавши. Вона – на фермі, батько – у полі – самі собі утрюх ізмалечку раду давали, самі повиростали. Аби ж вернуть усе, під нагайкою з дому не пішла б і на хвильку самих не покинула б. Скільки того коромисла в небі перевернулося, старшому вже півсотні віку, вже й сам скоро дідом буде, а наче тільки Микола її за акушеркою з дому поїхав... Горобчику мій сивий, все дитинство своє пронянькував. Малим до груші прив'язувала, мов ту собаку, аби до ставу не побіг та не втоп. Усе краще – меншим, а тебе – на гречку за шкоду. Чого ж ти так скоро виріс, коли посивіти встиг? Світу білого не бачила за роботою. А тепер і у вас у трюх в кожного свій клопіт, чи й pomoже чим та баба стара. Регочуться люди – Любка садок обрізає, сіно косить, скирдує, тягає. А вона й правда всю роботу переробить, аби діточки приїхали та посидіти – наговоритися. Приїдуть, за стіл посадовить, мовчить та слухає: тому на інститута складають, тій – придане, тому телефона купили. Витягне баба те, що на хреста збирала, розтикає по жменях. Якось воно буде. Молодим жити тепер треба, а вона ще пожеде умирать, ще складе на хустки та коржики.

Сопе Мазун у баби на фартусі, заколисує. Притулиться Любка навсидячки до ліктя чолом, очі закрие – пелена, ноги печуть, летить із дійки вечірньої, вогким полем, гороховими сходами, спотикається, ось-ось уже Ворона, а там – берегом навпрошки, зараз-зараз дома буде. А в їхньому дворі півсела уже. З копанки воду тягають. Сидять її галабруди на лавці під ворітьми чорні, як смоль. Живі, тьху на вас! Чого ж то ви сінником обійшлися, а хату чого пожаліли?! І летить пір'я, гузна трищать... – мариться бабі десята вода на кисілі.

Ні, не приїдуть на Різдво, й на Великдень не приїдуть, бояться одне одного в матері застать на празника. Двадцять літ уже як гуртом не навідуються. Поки батько живий був, хоч окремо та частіше кожен у їх бував, а тепер... Три брати – три вороги. І чого? – за гроші. За батькову пасіку, залізччя, за ту хату, де ще мати жевріє. Чи й згадають уже самі, за що. Та хай би й правда той сінник згорів тоді до соломини разом із пасікою, із хатою цією холодною. Хай би по вітру пішло геть усе, що в них із Миколою півжиття забрало, а півжиття занедбало. Трусилися тоді за кожною копійкою і дітей так навчили. Чуєш, Миколо? Бачиш, як воно? Самі себе сиротами зробили. І я, що до рідних не їхала, бо далеко. І ти, що вік із братом за клопоть землі воював, – сторицею нам вернулося. І їдуть-їдуть тепер діти, та не наші, не до нашого двору.

Ось же блисне сонце над маківками дахів – повибігають із сусідських хатів чужі онучата. Будуть бавитись, реготатися, бабу ліпитимуть. І завире піною, як молоко в дійницях, сніг на усенькій вулиці.

ці. Мов цибулина, в сім хусток закутана, вийде на поріг їхня бабуня, гукатиме полуднати. А недозвавшись до столу, понесе дівворі намазані смальцем скибки за ворота. А надвечір село запахне колядою. Розпашілі дзвінкі кольорові рої дівлашні дзеленчатимуть і під Любчиною шибкою. Баба розхристає сіни і впустиє із морозом до хати колядників. І в хаті нарешті стане тепло. Баба слухатиме дитячий гамір. Сухими губами ловитиме той пазниковий спів, утиратиме фартухом очі. А тоді роздаватиме солодке й питатиметься, хто з них чий. Проведе до воріт і ще трохи постоїть, вслухаючись, у чиім дворі розбурхає пса коляда.

Та поки в казані ще тепла каша на кутю. Ще поночі за шибкою. Ще навіть не зотліли сирі вербові дрова в грубі. Іще далеко до святвечора, до коляди, і до весни. Ще не гуло село про стару бабу, котра зламала шию, обрізаючи садок. «І гріх, і сміх: теліпнула з яблуні...» Отоді прийдуть до неї діточки. Усі гуртом прийдуть. А поки тріщить та гупає ледь тепла її хата на морозі, мов хто по ній зверху плигає. І рівно-рівно дихаючи в пелену старій, дрімає кіт у баби на спідниці. Довга-довга її ніч, як собача пісня.

2016

